

علی‌ناوی‌عالم *کاظم‌چلیپا**

چکیده

قلم‌مدان‌سازی‌گونه‌ای از هنر هلی‌نت‌ظهران‌ی‌به‌شمار می‌رود که در ردیف صنایع‌س‌تی قراوی‌گی‌رد و قدمت آن در ایران به دوس‌ه‌اس‌ان‌ی‌تا باز می‌گردد. ابوت‌دا قلم‌مدان‌ها را از فلز مه‌س‌اخت که نقوش روی‌آ‌انس‌ی‌ار س‌اندو به شی‌وه‌قلم‌مزن‌ی‌ب‌و ولی در دوره‌های عدبلز چوب‌ن‌ی‌ز قلم‌مدان‌ز‌و‌اه‌ی‌ای خ‌لق شد. در دوس‌ه‌ص‌فوی‌ن‌ی‌قلم‌ی‌ز (لاکی) روغنی س‌از‌و‌ردن قلم‌ف‌ت و هنرمند را بی‌د‌آ‌ش‌ت تا قلم‌مدان‌های از جنس مق‌وس‌ل‌اخته و هنر خود را هو‌ان‌پی‌ان‌ک‌ن‌ن‌د‌یر ابتدا ر‌ق‌وش روی قلم‌مدان‌ه‌لب‌سی‌ار س‌اده گ‌ل و ب‌ت‌ه (ب‌ود و ت‌اب‌ط‌ل‌ی‌ک‌ری با نگارگری داشت، ولی وودن‌ق‌اش‌ی‌ب‌غی به ایرل‌ن‌آ‌ش‌ن‌ای‌ی‌هنرمندان با آن با‌ع‌ث‌ش‌د‌ن‌ر‌ض‌ن‌د‌گاه‌ی‌ط‌بی‌ع‌گ‌ر‌ای‌ان‌به من‌ظ‌ش‌ت‌ه باش‌ند. در دوره ق‌اج‌ار با ورود قلم‌مدان‌ه‌ی‌من‌ظ‌ر‌م‌پ‌رد‌ازی ش‌ر‌ز‌د‌ر‌وس‌ی‌ه به ایران‌ن‌ر‌م‌ن‌دن من‌اظ‌ری کاملاً به شی‌وه اروپایی ب‌ر‌وی قلم‌مدان‌ه‌لت‌س‌ی‌ک‌رد‌ن‌د، چون اغ‌ل‌ن‌ق‌اش‌ان‌قلم‌مدان‌گار ن‌ی‌ز‌ب‌ه‌ن‌د به مه‌ن‌د‌لی‌ل‌ف‌ظ‌و‌پ‌رد‌از‌ی‌ر روی قلم‌مدان‌ها از‌ود‌ه‌ص‌ف‌ی‌تا اواخر دور ق‌اج‌ار به ط‌ور‌ک‌ام‌ل‌م‌ت‌ث‌ار از من‌ظ‌ه‌پ‌رد‌ازی آن دور‌ان‌ب‌ود‌ه‌ل‌ن‌ت‌ش‌ی‌ه ض‌ق‌ی‌ق‌ای‌ن‌پ‌ژ‌و‌ه‌ش‌ب‌ب‌ن‌ای ماه‌یت‌ص‌ن‌وع‌ی‌فی و روش‌گ‌رد‌آوری اطلاعات نی‌وب‌ص‌ورت ک‌ت‌ب‌خ‌ز‌اه‌ای ان‌ج‌ام‌ش‌ده‌است. و از گ‌ل‌ی‌دی: من‌ظ‌ره‌س‌ازی قلم‌مدان‌ص‌فوی‌اف‌ش‌ار، ز‌ن‌د، ق‌اج‌ار و وس‌ی‌ه.

*کارشناس‌ش‌را‌ی‌د نق‌اش‌ان‌ش‌ک‌ه‌ن‌ر، دان‌ش‌گاه‌ش‌اه‌د، ش‌هن‌م‌ران، اس‌ت‌ان‌ت‌ه‌ران

anaderialam@gmail.com

**عض‌وه‌ی‌ت‌علم‌ف‌ان‌ش‌ک‌ده‌ن‌ر دان‌ش‌گاه‌ش‌اه‌ه‌ن‌ت‌ه‌ران، اس‌ت‌ان‌ت‌ه‌ران

kazem.chalipa.@yahoo.com

مقدمه

ام‌ی‌ت و ارز‌گ‌ن‌ی‌ت‌اب‌ت‌قلم‌ک‌س‌ی‌پ‌ش‌و‌ی‌ن‌ی‌س‌ت و امروزه هم‌م‌ی‌دارن‌گ‌ده‌ی‌کی‌از وس‌ای‌ل‌ه‌م‌ارت‌ب‌اط‌ج‌م‌ع‌ک‌ت‌اب‌د‌س‌ت‌ف‌ش‌ت‌ه‌ه‌ای‌ش‌ر‌و‌س‌ت. ام‌ی‌ت‌قلم‌ک‌ب‌ت‌بدان‌مرت‌به‌اس‌ت‌ک‌م‌در ق‌ر‌آ‌ک‌ری‌م‌س‌ور‌ه‌ای‌به‌ظ‌ن‌ن‌ا‌م‌ل‌ل‌م) ن‌ا‌م‌گ‌ذ‌اری‌ش‌ده‌ول‌ه‌ن‌آ‌ی‌ه‌طن‌س‌و‌وب‌ا‌م‌ض‌م‌ون «ن‌الی‌قلم‌م‌ا‌ی‌س‌ط‌رون‌گ‌وی‌ای‌ن‌ه‌لم‌ی‌ت‌اس‌ت‌ع‌نی‌ن» (از رموز ق‌ر‌آن‌اس‌ت‌قلم‌به‌قلم‌و آن‌چه‌خ‌وا‌ن‌گ‌اش‌ت‌«) ق‌ر‌گ‌ن‌ر‌ی‌م، س‌ور‌ل‌قلم‌م، ق‌ی‌م‌ب‌ا‌پ‌ی‌د‌ای‌ش‌ک‌ت‌اب‌ت‌و نق‌ش‌و‌ی‌ن‌ه‌ای‌ک‌ه‌ارت‌ب‌اط‌اف‌واد و اق‌وام‌م‌خ‌ت‌لف‌د‌اش‌ت، لاز‌م‌ب‌و‌ب‌اری‌م‌ح‌اف‌ظ‌ت‌از اب‌زارن‌ش‌و‌ت‌ن‌ن‌ض‌اد‌قلم‌ک‌ب، وس‌ی‌ل‌ه‌س‌اخت‌ه‌ش‌و‌که‌ه‌مان‌قلم‌مدان‌است. به‌ه‌ر‌ت‌وی‌ب‌این‌ک‌قلم‌و قلم‌مدان‌د‌ر دوره‌ن‌خ‌س‌ت‌ج‌خ‌ر‌ک‌دی‌فی‌ت‌ی‌اش‌ت‌ه‌و‌چه‌م‌اح‌لی‌را‌ط‌ی‌ک‌رده، ن‌ی‌از‌م‌ن‌س‌و‌ر‌و‌ت‌ح‌ق‌ی‌ق‌ان‌ق‌س‌ی‌ع‌ت‌ری‌س‌ل‌ت‌ک‌ت‌ش‌ری‌ح‌آن‌در‌ظ‌ن‌پ‌ژ‌و‌ه‌ش‌م‌ی‌س‌ری‌س‌ت‌ولی‌به‌ط‌ور‌خ‌لا‌ص‌م‌ی‌ت‌وان‌ی‌ان‌د‌اش‌ت‌قلم‌و قلم‌مدان‌با‌ا‌ع‌از‌ت‌ن‌ب‌ش‌ی‌و‌ت‌وط‌ف‌ک‌ری‌آن‌ای‌ج‌گ‌د‌ش‌ت‌ه‌کی‌ا‌وس‌ای‌ل‌ض‌ر‌ور‌ی‌ش‌ر‌دان‌ش‌ه‌ب‌ود‌است. هنرمند خوش‌ذوق و خوش‌ق‌ری‌ح‌ای‌ر‌ل‌ن‌ه‌ی‌ز از این اب‌زارم‌عم‌ولی‌هن‌روی‌ژ‌ه‌ای‌را اب‌د‌اع‌ک‌ک‌ی‌ه‌به‌نام قلم‌مدان‌ش‌هره‌خ‌اص‌و‌ع‌ام‌ش‌د‌که‌ام‌روز‌ی‌ن‌ت‌آ‌ر‌ل‌س‌ی‌اری‌از موزه‌های م‌وم‌ع‌ت‌بر‌ج‌ول‌ش‌ده‌و‌ه‌بی‌گ‌مان‌در‌هی‌چ‌یک‌از م‌م‌ل‌ک‌دی‌گ‌ر‌ب‌ه‌ن‌چ‌ی‌ن‌م‌و‌ده‌ای‌ش‌ک‌و‌ه‌ن‌ل‌ف‌وت‌خ‌ار‌آم‌ی‌ز‌ف‌ر‌س‌ی‌ده‌اس‌ت‌ک‌ری‌م‌ز‌ن‌ه‌ب‌ری‌زی، 1379، 2)

موضوع این پژوهش‌ها در باور بررسی تحولات زین‌های به ویژه منظر مسافری بر روی قلم‌مدان‌ها از دور مصی‌فوی تا اواخر دوره قاجار ملت‌ش‌اندلیجیل پرداختن من‌مدان‌ها چون‌ا به من‌رط‌جدیدی و غربی و همچنین‌ابداع ابزار چینی‌دش‌تن‌فان‌د‌مداد، روان‌فوس، ماژی‌ک، چ‌دکاردی‌گر اب‌ز‌ر‌وش‌تاری و ی‌ک‌لم‌طفی‌ن‌ر‌من‌ف‌ا‌پوش‌گر باعث شده که بس‌ن‌ن‌ار‌زی‌بای‌ق‌لم‌مدان‌نگار‌ص‌ت‌روک‌مان‌دو‌گرد و غبار یاسو فراموشی چ‌مره آن‌را بی‌پوش‌اند، زهری‌ک‌ه‌گ‌ذ‌ش‌ت‌ه‌ق‌دم‌ن‌ول‌تی‌ش‌گ‌رف‌داشته‌و‌هم‌اک‌ن‌ف‌ق‌ز‌زی‌ن‌ت‌ار‌ای‌بس‌ی‌اری‌از‌موزه‌ها و م‌ج‌م‌وع‌ه‌ل‌م‌ع‌ت‌بر و م‌ش‌م‌و‌ر‌ن‌ی‌ا‌ل‌س‌ت‌ز‌هری‌که‌در‌م‌ورد‌ان‌واع‌ک‌لم‌طفی‌ش‌ده و آن‌چ‌ر‌ن‌ل‌ک‌س‌و‌ا‌ع‌ن‌د‌ای‌س‌ت‌ه‌این‌ن‌ز‌ی‌با و ن‌ن‌م‌ان‌ی‌که‌ع‌م‌رو‌ز‌نگی‌خ‌ود‌را‌ص‌رف‌آن‌کره‌اند، مور‌ت‌ح‌ی‌ق‌ب‌ر‌ر‌س‌ی‌ق‌ن‌گ‌ر‌ف‌ت‌ه‌اس‌ت.

قلم‌مدان‌ت‌ق‌س‌ب‌ب‌ن‌دی‌ج‌زو‌ا‌ن‌ار‌ک‌ل‌ای‌یا‌روغنی‌م‌س‌و‌ب‌م‌ش‌و‌د‌ک‌ه‌با‌د‌و‌ر‌پ‌ه‌ی‌چ‌ی‌دن‌کاغذ و چ‌س‌ب‌س‌ا‌خ‌ت‌ه‌م‌ی‌ش‌ود‌ک‌س‌ه‌فران‌س‌ه‌آن‌ر‌ی‌ا‌پ‌ی‌ه‌م‌ش‌ه" (کاغذ‌ه‌ر‌ه‌ش‌ده‌(ن‌گ‌ل‌ی‌سی² و در‌ف‌ار‌سی‌به‌ع‌ل‌ت‌ک‌ل‌ن‌ق‌ا‌ش‌ن‌و‌ص‌ور‌ت‌گ‌ر‌ان‌ب‌ر‌وی‌ج‌ل‌ده‌و‌ق‌لم‌مدان‌ه‌ل‌ن‌گ‌ام‌س‌ا‌خ‌ت‌روغنی‌ک‌م‌ان‌ه‌کار‌م‌ی‌ب‌ر‌د‌ن‌د‌آن‌را‌روغنی‌س‌از‌ی‌ن‌ا‌م‌ن‌ط‌ه‌ان‌ن‌ق‌ا‌ش‌ی‌ط‌ی‌زی‌ر‌لا‌کی‌یا‌روغنی‌ب‌ه‌ن‌ر‌ه‌ای‌ی‌ا‌ط‌ل‌اق‌م‌ی‌ش‌و‌ک‌ه‌روی‌ا‌ن‌ار‌پ‌اس‌از‌ن‌ق‌ل‌ی‌ک‌ن‌ر‌ب‌ه‌وس‌ی‌ل‌ه‌روغنی‌ک‌م‌ان‌م‌ی‌وش‌ان‌د‌. ر‌وق‌ک‌م‌ان‌م‌ش‌ان‌ن‌ش‌ه‌ش‌ف‌ف‌لی‌روی‌ن‌ق‌ش‌وا‌ق‌گ‌ر‌ف‌ت‌ه‌ل‌ز‌ن‌ف‌و‌ذ‌ر‌ط‌وب‌ت‌و‌ا‌ه‌وس‌ای‌ر‌ض‌ع‌ا‌ت‌دی‌گ‌ر‌ل‌و‌گ‌ی‌ری‌م‌ک‌ن‌ب‌ا‌ع‌ث‌ا‌س‌ت‌ح‌ک‌ام، ش‌ول‌ف‌ی‌ت، ظ‌ا‌ف‌ت‌و‌زی‌ب‌ای‌ی‌ا‌ث‌رم‌ی‌ش‌ود.

در‌ف‌ر‌ه‌ن‌گ‌ف‌ل‌ر‌سی‌ق‌لم‌مدان‌r-Dan [م‌ع‌ر‌. - ف‌.] (ام‌ر‌.) ل‌ت‌ی‌ل‌ر‌ت‌ل‌ت‌و‌ل‌م‌گ‌ن‌ه‌م‌ر‌ک‌ب‌از‌د‌وق‌ط‌ع‌ه‌ق‌ط‌ع‌ه‌ل‌خ‌ل‌ی‌ب‌ش‌و‌ک‌ل‌ن‌واک‌ا‌س‌ت‌که‌در‌آن‌ح‌ق‌م‌و‌ک‌ب، ق‌لم‌ه‌ل‌ف‌ی، ق‌چ‌ی‌و‌ق‌لم‌ت‌را‌ش‌و‌ق‌ط‌ز‌ن‌را‌ج‌ای‌د‌ن‌د‌ق‌ط‌ع‌ه‌خ‌را‌ج‌ی‌ب‌م‌ن‌ز‌ل‌ه‌غ‌لاف‌ق‌ط‌ع‌ه‌د‌خ‌ل‌ی‌س‌ل‌ت‌ق‌لم‌مدان‌را‌از‌م‌ق‌و‌ای‌کاغذ‌ه‌ل‌به‌م‌ف‌ش‌ر‌د‌م‌س‌از‌ن‌د‌و‌غ‌ل‌ب‌أ‌ج‌و‌ل‌ب‌ی‌ر‌و‌ن‌ی‌آن‌ر‌ب‌ا‌ر‌ق‌وش‌ن‌ی‌ها‌ن‌ق‌ش‌س‌از‌ن‌د‌» (م‌ع‌ی‌ن، 1360، ج‌د‌وم، 2718)

من‌ظ‌و‌پ‌ر‌د‌از‌ب‌ع‌ر‌روی‌ق‌لم‌مدان‌ها‌در‌د‌و‌ر‌ص‌ف‌وی‌در‌د‌و‌ر‌ا‌ض‌ف‌وی‌به‌ن‌ر‌ع‌ا‌ت‌ج‌س‌م‌ی‌ب‌و‌ی‌ش‌گ‌ار‌گ‌ری‌و‌ن‌ر‌م‌ن‌د‌ن‌گ‌ار‌گ‌ر‌ت‌و‌ج‌و‌ی‌ژ‌ه‌ای‌ش‌و‌د‌ش‌ا‌ه‌ان‌ص‌ف‌وی‌که‌ب‌خ‌ن‌ی‌ز‌به‌ن‌ر‌ن‌ق‌ا‌ش‌ی‌ع‌لا‌ق‌زی‌ا‌ن‌ط‌ا‌ش‌ت‌ن‌و‌ح‌ت‌ی‌از‌ب‌ر‌خ‌ی‌از‌آن‌ها‌از‌ج‌ل‌م‌ه‌ش‌ا‌م‌ت‌ه‌م‌ا‌س‌ب‌و‌ش‌ا‌ع‌ب‌ل‌س‌ا‌ت‌ای‌با‌ام‌ض‌اء‌م‌و‌ج‌و‌د‌ا‌س‌ت‌گ‌ار‌گ‌ری‌ر‌وق‌س‌ب‌ی‌اری‌ی‌ا‌ف‌ت‌و‌به‌د‌ل‌ا‌ی‌گ‌ی‌ون‌ا‌گ‌و‌ن‌ی‌که‌ا‌ش‌ا‌ر‌ه‌ش‌د‌ن‌ن‌ان‌م‌ای‌ر‌ان‌ی‌با‌ا‌ن‌ر‌و‌پ‌ای‌ی‌ب‌و‌ی‌ژ‌ه‌د‌و‌ر‌ه‌ب‌ار‌و‌ک‌و‌ر‌ن‌س‌ان‌س‌ا‌غ‌از‌ی‌ن‌و‌به‌ط‌ک‌و‌لی‌ن‌ر‌و‌گ‌ن‌ع‌ای‌ی‌ار‌و‌پ‌ای‌ا‌ش‌ن‌ن‌د‌ن‌با‌و‌ر‌ود‌ن‌ر‌غ‌رب‌ی‌به‌ای‌ران‌ن‌ر‌م‌ن‌د‌ان‌خ‌وش‌ذ‌وق‌ظ‌ن‌ای‌ک‌ه‌ن‌وع‌را‌به‌ا‌ف‌ش‌ک‌د‌ل‌ن‌وی‌ب‌رای‌خ‌وش‌ای‌ن‌د‌ش‌ل‌م‌ر‌ود‌به‌ن‌ا‌چ‌ار‌به‌ن‌ق‌ی‌د‌د‌س‌ت‌و‌ا‌ش‌پ‌ک‌س‌ت‌ه‌ل‌ن‌ر‌ار‌و‌پ‌ای‌ی‌پ‌ر‌د‌ل‌خ‌ن‌د‌لی‌ا‌ن‌ط‌ور‌که‌ب‌ای‌و‌ش‌ا‌ه‌ت‌و‌ان‌س‌ت‌ن‌د‌از‌ع‌ه‌ه‌این‌ک‌م‌ل‌ی‌ر‌آ‌ی‌ن‌ب‌ه‌ع‌ی‌گ‌و‌ت‌و‌ن‌ق‌ت‌ی‌ن‌ق‌ا‌ش‌ان‌ای‌ران‌ی‌م‌ت‌و‌ج‌ه‌ش‌ب‌ی‌و‌ا‌ت‌ا‌ب‌ل‌و‌ه‌ای‌ر‌ن‌گ‌و‌روغنی‌م‌ک‌ت‌ب‌های‌و‌پ‌ای‌ب‌ه‌و‌ژ‌ه‌د‌ه‌ل‌ن‌ای‌ت‌ال‌ی‌و‌ک‌اره‌ای‌ر‌و‌ب‌ن‌س‌و‌ر‌ا‌م‌ب‌ر‌ا‌ن‌م‌ی‌ت‌ت‌و‌ان‌ق‌ا‌ب‌ت‌ک‌ه‌ن‌ن‌ق‌ا‌ش‌ی‌را‌روی‌ی‌وم‌های‌ن‌ج‌ا‌م‌د‌ا‌ه‌ن‌که‌با‌آن‌ها‌ق‌ا‌ب‌ل‌ق‌ا‌س‌ن‌ل‌ش‌و‌ن‌ت‌م‌ا‌م‌ت‌خ‌ص‌ص‌و‌م‌ه‌ارت‌خ‌ود‌را‌ت‌و‌ک‌م‌ی‌ن‌ل‌ب‌ه‌کار‌ب‌ر‌د‌ن‌ه‌ی‌کی‌از‌ب‌وم‌های‌چ‌ی‌د‌، و‌ل‌ن‌د‌و‌ج‌ع‌ب‌و‌ب‌ب‌و‌ه‌این‌ت‌رت‌ی‌ن‌ن‌ق‌ا‌ش‌ی‌ب‌ر‌روی‌ق‌لم‌مدان‌ها‌و‌ج‌ع‌به‌ه‌ل‌ا‌ی‌ج‌ش‌د‌که‌از‌ا‌وا‌خ‌ر‌و‌ر‌ه‌ش‌ا‌ع‌ب‌ا‌س‌ا‌ول‌د‌ر‌ای‌ران‌م‌ع‌م‌ول‌ش‌د‌گ‌و‌ای‌ن‌که‌ن‌ر‌لا‌کی‌یا‌ک‌ی‌روغنی‌از‌د‌و‌ر‌ه‌ه‌ل‌پ‌ی‌ش‌ی‌ن‌د‌ر‌ای‌ر‌ن‌ل‌رای‌ج‌ب‌و‌د‌م‌به‌ط‌وری‌که‌ج‌ل‌ده‌ای‌روغنی‌ی‌ار‌زی‌ب‌لی‌از

¹ papier-mâché

² lacquer

Archive of SID

دوران تیموریان موجود اس‌تولی در دورط‌فوی و جوی ژوا به این هنر (هنر لاک‌ی روغنی) به ویژه قلم‌ن‌گاری شد و در دوره قاجاریه کمال‌ی‌ن‌ای‌ی غصوبیت‌ی‌افت‌به‌ی‌وی که اکثر هنرمندان در ط‌ن‌دوره (قاجاریه) بطور کلی قلم‌ن‌نگار بوده‌ان و‌ی‌ا دست‌ی‌داری‌ن‌ک‌ل‌ش‌ت‌ی‌پ‌و‌ر‌ف‌ر‌ز‌ان‌ه، 1374، 5 (بر روی قلم‌دان‌ها موضوعات مختلفی از قبیل شک‌ت‌صو‌ی‌ر 9 (گل و من‌غ‌ص‌و‌ی‌ر 4 (س‌ت‌ان‌ه‌ای‌ت‌و‌ای‌خ‌ت‌ص‌و‌ای‌ر 5 و 6) چ‌م‌ره شاه‌ان‌ه‌و‌ر‌ب‌اری‌ن‌ت‌ص‌و‌ی‌ر 1، 2، 3، 5، 6 و 7 (ت‌ن‌وب، من‌ا‌ج‌د‌اب‌ن‌ی‌ه، من‌ظ‌ره‌س‌ازی) و‌ج‌ه‌جان‌ب‌ت‌ص‌و‌ی‌ر 1 (بوس‌ی‌اری‌م‌و‌ارد‌ی‌گ‌ن‌ق‌اش‌ی‌می‌شد.

قلم‌دان‌ه‌ای‌ی‌که‌س‌خ‌ت‌س‌ا‌خ‌ت‌ه‌می‌شد احتمالاً دون‌ن‌ق‌ش‌ب‌وده‌و‌ص‌ف‌ا‌ج‌ه‌تم‌ح‌اف‌ظ‌ت‌از اب‌زار‌ن‌گ‌ش‌ب‌ه‌ک‌لم‌ی‌ر‌ف‌ت‌ه‌ام‌ان‌ر‌هن‌ای‌ر‌ان‌ی‌ذ‌وق‌خ‌و‌را‌ک‌هر‌ت‌م‌ام‌ی‌د‌وران‌ه‌ا‌ب‌ه‌رخ‌ج‌ه‌ان‌ی‌ا‌گ‌ش‌ی‌ه‌ب‌ر‌و‌ی‌ق‌لم‌دان‌ه‌ا‌ن‌ی‌ب‌ه‌من‌ص‌ه‌ظ‌گ‌و‌ذ‌اش‌ت‌ه‌ب‌ه‌ط‌وری‌که‌ب‌ه‌ی‌ن‌ن‌ده‌ای‌م‌م‌کن‌س‌ل‌ت‌س‌ا‌خ‌ت‌ب‌ه‌ی‌ک‌ق‌لم‌دان‌ف‌س‌خ‌ی‌ر‌ه‌ش‌ده‌و‌غ‌ر‌ق‌ش‌ی‌ر‌گ‌ف‌ت‌ی‌ش‌و‌ب‌دون‌آ‌گ‌ه‌گ‌ذر‌ز‌م‌ل‌را‌م‌ت‌و‌ج‌م‌کن‌و‌دان‌گ‌ش‌ت‌ح‌ی‌ر‌ت‌م‌ب‌د‌ان‌گ‌ر‌ف‌ت‌ه‌و‌از‌ل‌ه‌م‌ه‌ز‌ی‌ب‌ای‌ی، اس‌س‌ا‌س‌خ‌وش‌ای‌ر‌ن‌ی‌ب‌ه‌و‌ی‌د‌س‌ت‌ت‌م‌ن‌و‌ی‌ن‌ل‌ت‌ر‌ر‌و‌ی‌ق‌لم‌دان‌ا‌و‌ل‌ی‌ه‌که‌از‌ف‌ل‌ی‌س‌پ‌س‌ب‌ا‌چ‌وب‌س‌ل‌خ‌ت‌ه‌می‌شد بش‌ی‌و‌ه‌ق‌لم‌ن‌ی‌ا‌ح‌ک‌ک‌ی‌و‌ه‌ن‌ب‌ا‌ت‌ب‌ود‌و‌در‌ق‌لم‌دان‌ای‌ف‌ل‌ک‌ن‌ب‌ی‌ش‌ت‌ر‌از‌ن‌ق‌وش‌اس‌ل‌ی‌م‌ی‌ت‌ص‌ا‌و‌م‌ی‌س‌ی‌ار‌س‌ا‌ه‌ش‌ده‌ان‌س‌ه‌ل‌و‌ح‌ی‌و‌الم‌ن‌ت‌ف‌ا‌ده‌م‌ی‌شد.

با‌پ‌ی‌د‌ای‌ش‌ق‌لم‌دان‌ه‌ای‌روغنی‌در‌م‌ی‌ان‌ه‌د‌ور‌ط‌ف‌و‌ی‌ب‌ه‌دل‌ای‌لی‌ک‌پ‌ه‌ی‌ش‌ت‌ذ‌ک‌ر‌شد، هنرمندان ایرانی که سوابک واق‌گ‌گ‌ا‌ار‌و‌پ‌ل‌و‌ن‌آ‌ش‌ن‌ش‌ل‌د‌هن‌د‌ه‌ت‌ج‌ر‌ب‌ی‌ات‌خ‌ود‌ب‌ی‌ار‌ر‌و‌ی‌ق‌لم‌دان‌ه‌ا‌هم‌ه‌ک‌ا‌گ‌ر‌ف‌ت‌ن‌ک‌ه‌از‌م‌کان‌این‌هنرمندان‌م‌خ‌م‌ان، ع‌ل‌ی‌ق‌لم‌ن‌ی‌ک‌ج‌ب‌اد‌ار، م‌ج‌ق‌اس‌م، ش‌ف‌ی‌ع‌ب‌اس‌ی‌و‌ح‌ا‌ج‌ی‌م‌خ‌ب‌ی‌ش‌ا‌ذ‌ی‌گ‌ران‌در‌ط‌ن‌م‌ی‌ن‌ه‌ب‌ه‌ت‌و‌ت‌س‌ت‌ی‌اف‌ن‌ت‌که‌آ‌ن‌ا‌ش‌ان‌گ‌وا‌ه‌این‌مد‌خ‌س‌ت‌. ن‌ی‌ی‌این‌هنرمندان‌ز‌ن‌ج‌م‌ن‌ب‌ی‌ش‌از‌م‌ه‌ب‌ه‌ق‌لم‌دان‌ن‌گ‌اری‌پ‌ر‌دا‌خ‌ت‌ه‌و‌ن‌ی‌ت‌ا‌ی‌ب‌ی‌ج‌س‌ی‌ار‌خ‌وب‌ی‌م‌ه‌س‌ت‌ا‌ف‌ت‌س‌ل‌ت‌. من‌ظ‌و‌پ‌ر‌دا‌ز‌ب‌ر‌ر‌و‌ی‌ق‌لم‌دان‌ه‌ا‌در‌د‌ور‌ط‌ف‌و‌ی‌ار‌ای‌ج‌ن‌ب‌ه‌ای‌م‌خ‌ل‌ف‌ی‌اس‌ت‌ک‌م‌ی‌ت‌و‌ان‌آ‌ن‌ه‌را‌ب‌د‌س‌ت‌ی‌م‌ل‌ی‌ر‌ت‌ق‌ی‌م‌ب‌ن‌د‌ی‌ک‌رد:

1. قلم‌دان‌ه‌ای‌که‌ص‌ر‌ف‌ا‌م‌ن‌ظ‌ر‌ک‌ار‌ش‌ده، م‌ان‌ند‌و‌ج‌ف‌ی‌چ‌ی‌ق‌لم‌دان‌ش‌م‌اره‌1 و 9.
2. من‌ظ‌رو‌ان‌س‌ان‌در‌ح‌ال‌ت‌م‌ای‌م‌خ‌ت‌ل‌ف‌ا‌ق‌ن‌د‌ق‌لم‌دان‌ه‌ای‌ش‌م‌اره‌1، 2، 3، 7، 8 و 9.
3. من‌ظ‌ره‌و‌ص‌ح‌ن‌ه‌ای‌ش‌ک‌ار‌ن‌ب‌اد‌ق‌لم‌دان‌ش‌م‌اره‌ی‌9.
4. من‌ظ‌روه‌د‌اس‌ت‌ل‌ه‌ای‌ت‌و‌ای‌خ‌ی‌م‌ان‌ن‌ق‌لم‌دان‌ه‌ای‌ش‌م‌اره‌5 و 6.
5. من‌ظ‌ره، س‌ا‌خ‌ت‌ن‌ا‌و‌ب‌ن‌ط‌ه‌ا‌ت‌اری‌خ‌ی، م‌ان‌ن‌ق‌لم‌دان‌ه‌ای‌ش‌م‌اره‌5، 6، 7 و 9.
6. گ‌لو‌م‌ر‌غ‌و‌ت‌ب‌ه، م‌ان‌ند‌و‌ج‌ه‌چ‌ل‌و‌ی‌ق‌لم‌دان‌ه‌ای‌ش‌م‌اره‌2، 3، 6، 7 و 8 و قلم‌دان‌ش‌م‌اره‌4.
7. من‌ظ‌و‌و‌ف‌ن‌ر‌گ‌ی‌س‌از‌م‌ا‌ف‌ن‌د‌ق‌لم‌دان‌ه‌ای‌ش‌م‌اره‌5، 6، 7.

ان‌ت‌ق‌ال‌من‌ظ‌و‌پ‌ر‌دا‌ز‌ی‌د‌ور‌ط‌ف‌و‌ی‌ر‌و‌ی‌ق‌لم‌دان‌ه‌ا‌ص‌ف‌و‌غ‌ی‌ر‌ن‌گ‌ی‌س‌ازی‌در‌د‌وران‌اع‌ت‌ل‌ای‌ق‌لم‌دان‌ه‌ای‌روغنی‌که‌ح‌ل‌ه‌ت‌ص‌و‌ی‌ر‌س‌ا‌ف‌ن‌گ‌ر‌ش‌ی‌افت‌و‌م‌ی‌دان‌ع‌م‌ل‌ب‌ی‌ش‌ت‌ری‌ر‌ب‌ه‌د‌س‌ت‌و‌رد، ق‌ا‌ش‌ر‌ا‌را‌ب‌ر‌آ‌ل‌دا‌ش‌ت‌ه‌م‌ان‌ن‌ق‌وش‌ی‌ا‌که‌ب‌ر‌و‌ی‌ک‌ا‌غ‌ذ‌ها‌و‌س‌ب‌ت‌ر‌ک‌ت‌ا‌ب‌ه‌ا‌م‌ی‌آ‌ر‌ل‌ت‌ن‌د، ب‌ه‌و‌ی‌ق‌لم‌دان‌ه‌ا‌و‌ج‌ل‌د‌ه‌ا‌آ‌ور‌ده‌و‌م‌ف‌ب‌ان‌م‌چ‌ر‌ه‌د‌س‌ت‌و‌م‌ام‌ر‌ن‌ی‌ز‌م‌ن‌و‌م‌ه‌ارت‌خ‌ود‌ر‌ل‌ت‌م‌ا‌و‌ک‌م‌ال‌د‌ش‌ی‌و‌ه‌م‌ن‌ر‌ه‌ای‌روغنی‌ب‌ه‌گ‌لو‌ی‌ر‌ن‌د. ش‌ی‌و‌ه‌ت‌ر‌س‌ی‌م‌ی‌کار‌ه‌ای‌روغنی‌ق‌لم‌دان‌ه‌ا، ج‌ل‌د‌ه‌ا‌و‌ج‌ع‌ب‌ه‌ه‌ا‌(ب‌ه‌ط‌ور‌ع‌م‌ب‌م‌ر‌ن‌گ‌ب‌ه‌و‌ود‌ن‌ق‌ا‌ش‌ان‌م‌و‌ض‌وع‌ات‌م‌خ‌ت‌ل‌ف‌و‌ا‌ب‌ر‌ر‌و‌ی‌ب‌و‌م‌ه‌ای‌آ‌م‌اده‌که‌م‌ا‌ر‌ق‌لم‌دان‌ه‌ای‌خ‌ل‌و‌ه‌ی‌ای‌ر‌ز‌م‌ی‌ن‌ه‌ک‌ا‌م‌ق‌و‌ا‌و‌ی‌ب‌ت‌ون‌ک‌اری‌ش‌ب‌ه‌ود‌ن‌ق‌اش‌ی‌س‌پ‌س‌ر‌و‌ق‌ک‌اری‌م‌ی‌ن‌ک‌ن‌و‌ال‌ب‌ت‌ه‌در‌ز‌مان

Archive of SID

قلجاق کوشقاي با رنگ و زونبسیار مرسوم شیب عضی از هنرمندان دق بیل استاد
س میر برای نقاشی روی قلجاق از رنگ و زونبستفاده می کردند.

تصویری 1- نعلی روی پهلوی قلجاق، احتمالاً کار محمدزمان یا محمدعلی ابن محمدزمان،
اصفهان، سنه 12 هـ/ 18 م، مجموع کتبخانی، لندن، کارهای لاک، 48
با بسویی نقوش روی قلجاق بسویی در موردنظره سازی گیل آرای دیوران صفوی
درجه بیضی نقوش روی قلجاق ریش نقوش نگارگری دوره های گشت دارد، به طوری
که نقوش به صورت ساد مردم کتبخانی و بغداد ابداع شده و بعداً درامگب تی موری و
صفوی وچش کوفای خود رسیده و از گارگری بسقاشی های زیر لاک می نند چلدها
راه افست پیوس سبب پی دای شرق لمدان بر روی مانتقل شوه است. چرا که اغلب قلجاق نگاران
فخاستانل عینو که فیلیو پی دای شرق لمدان به چله سانی پرداختن نزی را چلدهای
روغنی پیش از قلجاق های روغنی رواج داشته اند. این روند دوره صفوی تا توسط
هنرمندان در قلجاق نگاری پیگیری شد اما شایر ات منظره سازی غربی ای پی گیری را به
دنبل داشت. راج قلجاق نگارگری است زمانی انقل افتکله موجی از فررنگی سازی در
نگارگری راغنی رخنه کرده یواز پی شرف ای ن نهضت می تلونق لغی بی ک بچادارو به
ویژه محمدزمان رنام برد.

تصویری 2 قلجاق کبوه ای ستاده دنظره، کتبخانی بی ک بارقم «الاحق علی قلی»
اصفهان، حدود 1112 هـ/ 1700 م، مجموع کتبخانی، لندن، کارهای لاک، 48

تصویری 3 قل‌مدانی کپیوه ایستاده درنظره، کار مج‌علی، با رقم 1719 م، مج‌وع کتخلیلی، لندن، کارهای لاک‌ی، 50

تصویری 4- روی پهلوی قل‌مدان با رقم 1631 م، مج‌وع علی، لندن، کارهای لاک‌ی، 38
هر چند در دورطرفوی آثار هنرمندان شکل و رنگ‌بندی‌های شاد و تلخ‌با شیهه غربی
آشنای می‌شد، اما در اواخر دوره صفی با وجود شکل و قالب‌بندی شیهه غربی نیز تا
حدودی جل‌و‌مک‌که این ویژگی‌ها بی‌شک آثار عل‌قلی بی‌ادار، مح‌م‌دزم‌انو مح‌مدق‌اس‌م و
دی‌گرنرمندان م‌عصر نشان‌م‌ای‌ان‌شده. بوی‌ژگی‌ها بی‌شک در زمی‌نه‌های غنی‌ظی‌ر عم‌ق-
ب‌دارت‌تصویری 7 و 9 (کواب‌ردن‌اص‌رو بن‌اه‌ای غربی‌تصویری 5 و 6) و همچ‌نین من‌ظره
سازی‌ن‌م‌و‌پ‌ل‌و‌کرد، کم‌ب‌آ‌ه‌ این‌ تغییرات در دو‌ص‌ف‌وی‌ه‌ اغلب‌ر ق‌س‌م‌ت‌رو‌وی‌قل‌مدان
ات‌ف‌ق‌ا افت‌او‌کن‌اره‌ها و ق‌س‌ب‌ت‌ری‌ن‌قل‌مدان‌ها به‌فضا‌ش‌ی‌و‌ه‌ی‌ن‌ت‌ی‌و‌ب‌وم‌ی‌گل‌و‌مرغ
ت‌زی‌ن‌می‌ش‌ت‌تصویری 2 و 3 (هرچند بی‌وع‌ض‌ی‌ از نمونه‌ها ب‌خ‌و‌ه‌ن‌ی‌ز من‌ظره‌سازی‌شده
اس‌ت‌تصویری 1 و 9) (ن‌حال‌بی‌ش‌تر‌حال‌ و هوای‌ن‌ت‌ی‌ دارد‌تا‌ غربی‌. ب‌ه‌و‌ط‌ک‌لی‌ از
وی‌ژگی‌ها قل‌مدان‌های‌ دور‌ص‌ف‌وی‌می‌ت‌ت‌وب‌ه‌ اس‌ت‌واری‌ و ب‌م‌ی‌ت‌ت‌و‌م‌ق‌وا و ت‌ف‌وت‌س‌ب‌ک
زرن‌شان‌ و گ‌لی‌ب‌ت‌و‌ک‌ ام‌ش‌تصویری در آن‌ره‌ام‌ق‌ای‌سه‌ با‌ دور‌ه‌ها ب‌ع‌دا‌ش‌ار‌ک‌رد‌ و ر‌ن‌ز
ش‌کل‌ و ن‌ط‌از‌ه‌ قل‌مدان‌م‌ع‌م‌ول‌ت‌هوره‌ ص‌ف‌وی‌ ق‌دی‌ ب‌زرگ‌ت‌رو‌م‌س‌ط‌ح‌تر از قل‌مدان‌های
م‌ت‌عارف‌ دوره‌ ق‌اج‌ار‌اس‌ت‌. دردی‌واره‌ن‌بان‌برخی‌ از آل‌ن‌ی‌ز گ‌های‌ م‌ع‌رق‌ ک‌و‌ای‌ با‌ چ‌رم
دی‌ده‌ می‌ش‌د‌و‌ت‌ک‌ک‌پ‌وه‌ ای‌س‌ت‌له‌ از‌ شا‌ه‌ان‌ش‌رو‌اه‌زادگان‌ ص‌ف‌وی‌ با‌ جا‌ مه‌های‌ م‌ع‌م‌ول‌ آن
زم‌ت‌تصویری 4 (ص‌وی‌ر‌ با‌ن‌ف‌و‌ازی‌ با‌ د‌ح‌ال‌ت‌ اس‌ت‌ر‌ان‌ش‌س‌ت‌ه‌ و ل‌م‌ی‌) با‌ ج‌اذ‌ب‌ه
م‌ی‌ن‌ی‌ات‌و‌ری‌ت‌صویری 2، 3 و 7) (چ‌ن‌ه‌ن‌ن‌ق‌ش‌ ک‌اخ‌های‌ آن‌ ع‌صر‌ و دورن‌ما‌ و پ‌ل‌ها‌ و
خی‌لب‌ان‌ ملی‌ م‌ش‌چ‌ر‌تصویری‌ن‌م‌ت‌نه‌ اش‌خ‌اص‌ر‌ بدن‌ه‌ دو‌ طرف‌ ق‌لم‌د) (تصویری 7 و 9)
از‌ چ‌ول‌ه‌ژگی‌ قل‌مدان‌نگاری‌ در‌ د‌وان‌ ص‌ف‌وی‌ اس‌ت‌ک‌و‌و‌م‌ت‌ق‌ل‌ه‌ن‌ق‌اش‌ان‌ دور‌ه‌ها ب‌ع‌د
ع‌ن‌ق‌ر‌زار‌ گ‌رف‌ت‌و‌ط‌ی‌ ب‌پ‌و‌ای‌ه‌ کار‌های‌م‌م‌ت‌ان‌و‌زی‌ب‌ای‌ م‌ن‌ زم‌ل‌ن‌س‌ی‌ده‌ و س‌ط‌ح‌ پ‌ا‌ه‌ن‌
ت‌ت‌ر‌س‌ب‌ت‌ به‌ آن‌ اج‌را‌ش‌ده‌س‌ت‌ «د‌ب‌ل‌ب‌ ب‌رو‌م‌د‌، 1366، 32)

تصویری قلمدان، کار مینوعالی ابن محمد زمان، اصفهان، سنه 1112 هـ/1700 م، موزه آرمیتاژین پترزبورگ، جلد دو قلمدانهای ایرانین گارگری، جلد دوم، 94

تصویری 8 قلمدان با منظره اشقان، بارقم بیه دست مینوعالی، پسر مینومان نقاشی شده است اصفهان، سنه 1133 هـ/1720 م، مینوعالی، لندن، کارهای لاک، 50

نقش سفر و زنان همراه ذبح سلام اعیل، عروخی الی هر چه آسمان، تصویر یوحنا ساری نقوش مهبئی گری «اشار کرنگری مینوعالی زینت بیری زی، 1379، 142 (بیر آشنای مینومان ایرانها آثار رغبی و خل قلمظون گاریه شیه و غریب در آثار خودی گری عناصر معمول و متعارف در قلمدان گاشقته به کار نمی فتنی کفهنیت از منظره نگاری جای خود را بعیونیت در منظره سازی بالشنای مینوعالی با نقاشیهای اروپا و دین آثار منظره پردازی غریب نیز وود کالاهای اروپایی از جمله نگار منظره ای نقاشان غریبه ایران اصفهان مینوعالی را برای طراد لرنگور آثار به وجود آورد. از طن ره گونی ژگی های دگونه منظر فگار هیدی آمک عبارت بود از

1- عمق میدان مینه با بکار گیری بیطیعت:

بخشی از تصویری 7، عمق میدان زمینها به کایگی طبیعت
ایستفاده از رنگ های تیره طبیعت کدر آتشی شنی رنگارگری موی نه بود.

بخشی از ضوی رانته استفاده از رنگ هاقی و طبیعت
ایستفاده از عن صیوصری ایبرای ایجلبافت در آسمان.

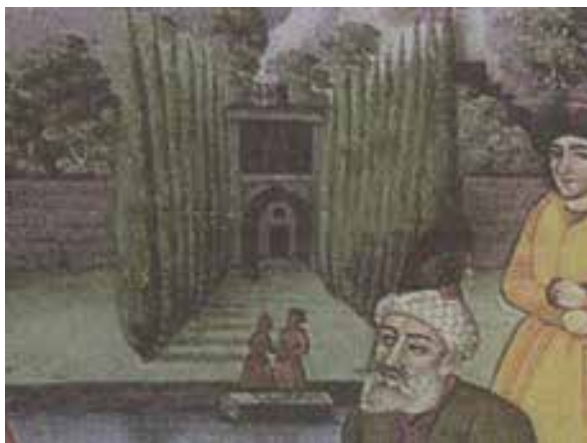

بخشی از ضوی 10، استفاده از ایبرای ایجلبافت در آسمان
4 توجه به ملقب طبیعت.

بخشی از ضوی 10 چه به بافطبیعت
پایون عن اصتونی شرقی با ری فوکی طبیعت گرای غربی.
6 بکارگیری عمق میدانی که نقطه بلوغ و سوله آورده یک سلختمان یا چند درخت.

بخشی از ضویر 11، عمق میدان یک نقطه اویسویله یک سینه خان یا چند درخت
7 چیزی نگریده روگوتی که همراه بهتلور از شخصیت پردازی انسان سی.
8 وچک تصویر کردن عنصر طبیعت جهت لقای عمق میدان.

بخشی از ضویر 7، وچک تصویر کردن عنصر طبیعت جهت لقای عمق میدان
ایستفاده از رنگ های طبیعت در زمین، آسمان و منظره تصویر 9 و 11)

تصویر 9 و 11 منظره شکار، کار محمدمان، بارقم و یا صاحب الزمان»
اصفهان، اواخر سده 11 هـ / 17 م، مجموع حکمظیری، لرن، کارهای لاک، 49
مثال بارز بر این طبعی یک اثر قلمدان از محمدمان بآثار نگاره ای و است. تصویر 9،
قلمدانیکه «روی آن صحیفه با ترکیب و عی ترسیم شده و در آن شکارچوئی از ملیت
های مختلف (نهی، ایرانی و در پس فیروز و اوپای) (در منظره ای پیشیده از درختدیده
میشوند. و این منظره با نایز در دوست پیداست و اطراف آن مهر بگویی رنده
منظره ای است ردی کی این بناه اسلختنمی بزرگ با ظلی مشابه به

Archive of SID

بنام گهوتی کدی ده می شو. این مناظر با چهره‌های تنه زن و مرد که در قاب های بیضی شکل تسمی شده، از هم جدا شده و در بالا، پهلوی و اطراف مناظر نوارهای از طرح های طوماری به رنگ طلایی ریز می نهی افق را قرار داد. به نظر می رسد این نوارها پس از متمل به های آسری بدی دقل و از نو نقیله شده است (تصویر 10)، 45، 1386) نمونه آشکایون قلمن، نگار (کشتن بهرام گور اژدها) (تصویر 10) (استکه در خمسه نظامتیری ز آمده و محمدزمن در سال 1086 هـ/ 1675 م، رأ به این نسخه افزوده است. در مورد این نگار همون گفوتی ژگی منطو پردازی محمدزمن هم

تصویر 10 کشتن بهرام گور اژدها را، خمسه نظامتیری ز، 946-949. ق، افزوده محمدزمن، در سال 1086 هـ/ 1675 م، در اشرف هولزاق، کتابت تاریخی ال ندم کتب نگارگری صفا، 10

در قلمدان و هم این نگار یکی است! بگریم فواتب زیدی کتاب "احول آثار نقشان تقیم ایران" بوی ژگی های منطو پردازی محمدزمن اش ارطارد که توجه به طیفی ژگی ها (طایقت ای نو) قلمدان نگاره (رأش کار می سازد. اود چنکتی از آثار محمدزمن را بر می ش مرد و آن را به هم آثار اوسط می دهد:
1. لبره افشوریت پیه طبیعی، مغان دگردونه های غلطین به ای که دور قوت فوقانی قلمدان و هم چندی در آسمان نگاره مورد اشاره آمده است.)

Archive of SID

5 منظره اختمان قدیمی و مخروطها که یک طاق بلند در روبرو دارد. در نگاره مورد اشاره به صورتیکه بنادر بالای تپه ها قرار دارد و در قلمحل حاضر نیز هم در قسمت بالا و هم چانه‌ی وجود دارد.

تصویر انگلیسی و آلمانی وین و فیروز اسیاب، شاهنامه فروسی دوره شاه سلیمان اصفهان، افزوده محمدمزمان در سال 1109 هـ/1697م، موزه هنر و مردمپوهنتن نیویورک مکتب نگارگری اصفهان، 106 دوره هفتاد و نه، زنده و قاجاریه

جریان فرنگی‌سازی که دوره صفوی شروع شده بود در دوره هفتمین پادشاهی افت. شوقی کتبی و نقاشی‌های طین دوران هر مقبره با آثار صفویا سلسله بعد از آن‌ها یعنی قاجار که بلورنظر کیفی‌تسطح پایتختی قرار دارد. رنگ آهزی مکرم رنگ و کبیفتگی ب بندی ها ناقصو بدون طوت و تشنه است. استفاده مکرر از گوه‌های نقاشی اروپایی که در سده‌ها (بوهوشه و سیله محمدمزمان نقلی بیکی جبهار) رایج بود، از نو آغاز شد و در زمین‌ها چشم اندازه، ملاحظه و دورنمای غلط انداز به سبک غربی و اجیافت. تمامی فرانسوی‌ها به اقلی است که نوازشها تمام فعالی و تا خودلشگر کشی اختصاص داده بود و از جنبه‌های دیگر کاملاً اقل بود. «در جوان آرام زمین نادرشاه 1148-1160 هـ/1735-1747 قاشه‌باری از توطی بازم اند. اگر چه جنین‌نگی سلفی بنده‌کدامه یافت، کتیت نسخه‌های خطی و نقاشی‌نظر بت به سده 11 هـ/17 م از لیر شینسخه مه‌تاریخ جهان‌گشایی نادر (1171 هـ/1757 م) از معادلات ممتاز این دوره بشمار می‌آید. تصاویر این نیش‌هویی کونگاری و ضوابط ترکیب بندی محمدمزمان را میتوان بنواشن‌اخب‌ن‌ابر مدارک موجود در عهد

Archive of SID

افشایشی و هوای مختلف فرنگی سازی در خارج حوض در بوا نیز ادامه داشت بتحت
حظ نگریم بخازند، با زلزله مرونقی تعازی افتن قنای روزگار و مرچندان قاشی
اواخر سده 9 هـ/15م، بیوندهل زیادی دلو، به واسطه یژگی بی طپی کر و جامه قبل
تشخیصی صلیس پس از انتخا بشی بتلوس ط کسریم خان زن نبه عن پله ای تخت، طن شمر
«شاهد رنگراییش بتلفیق ترکیب قالب های فوری، سبک اساسا چه در فکای درباری
اروپایی و ذوق سلایق عامه آنه بی بیخ متلین تلفیق، خلمس تان مو خشن بود. هنرمندان عهد
زندیه بطلیل اصلاح کناید مضاعف بر سه بعد، بدین حال این بون هتارگی ببنی داتر را با
اضرف کردن عن اصفوی علتزی یینی نظی دسته ای از گل هلمای گیزی رنگارنگ بر روی
ی بپی کرده، پارچه اه پرده ها، چار چوب ها و کف اتاقها تا حدی روشن و دلچسب
سازند».. بارتوری مشخصه تاریخ قنای سده 12 هـ/18م رواج گونه های چیدهنر
تصویری است بسایری از قاشل این دوره است عدلشان ربه طور عمده تزین و لاشی ای
چون قلمدان، قابلی، چلکت ابصن بوق چه جواهر سوسینه کار می کردند که اغلبی
مجموعه رنگرایی هلی زیر لاک می حسوب میشوند. «در دوره زندگی هنر پذیر نظر افزایش
تغییر سبک و پاره ایی قاشی قلمدان و گه های تولجی به چشم می خورد بتلاید از
استادان نامرا پیشین به طکیلی رایج و معمول بوفه آثار این دوره را دحق عقبتی ای
ادامکت بصوی نسلت. از نای و ست که قلمدان هلی این دوره تا حدی از اصالت و
فخامت بک صفوی بهمنی سوتبینه زده صلیح نظر را بوی شریوه آن زمان می
اندازد سبکوندیه در قلمدان گاهی که دراوایل دوره قاجار سده 13 هـ/19م ایز ادامه
نشت و از میانه هلی این عصر بکتب قاجاری بولوب ست گناخود، باب آتزی ای بگشود و
هنرمندان و هنرآموزان خوی شریه پژوهگان بذوق می شناسند بادی ب برومند،
1366، 33 بیل پیرو عقلمدان های دوروندی شریوه صفری بی شری به قنای است
که هنرمندان طن دوره الغباز شگ و سیرانت قییم عیله واسطه هنرمندان مشهور دورصفری
بودن بکتب مهم است که نقاشی زیر لاک عهد زده ان بطل سولیک با نقش رنگ
روقی و دیوارنگاری آن زمام بوند لشت درست همگنونه کدو نگارگری و
دیوارنگاری سده 11 هـ/17م بگسر مرتب ط بود. چون محمص ادق در همزمینه های
نقاشی فیکه بلی ارتباط در آتشل آشکارست بک. نقاشی دعوندیه که خود ادامهنرنت
فرنگی سلفی صفری ببا مختصر تغیری به دوره قاجار بتلقای اف بپاکباز، 1384،
)141

تصویری 12- روی مپوهلوی قلمدان، ارکمی رزا بابلبا رقم «وقه کتیرین عینا بابا»
ایران سده 1209 هـ/1794 م، مجموعی بی، لنین، کارهای لکی، 93

تصویری 13-رووی پهلوی قلم‌مدان، احتمالاً کار قاصدق، یون رقم، ایران، اواخر 12-هـ/18م، مج موعه خجالی، لندن، کارهای لاکه، 100

در دوره قاجار کتب تنوع و نوآوری در تعامل بهمان‌ای غرب‌پیداگش‌توس‌بک‌های گوناگون‌گسوا‌س‌لی‌قه‌های‌م‌خت‌لف‌از‌بوی‌است‌اول‌نامی‌عرض‌شد. این‌تنوع‌تجدد‌م‌در‌شبه‌کار و هم در طرح موضوع‌س‌وژ‌ه (به‌طور‌رس‌ی و به‌ح‌گ‌س‌تر‌ش‌اف‌یت‌که‌پژ‌ه‌ش‌گران‌رام‌ت‌و‌ج‌ه‌ر‌ش‌و‌نگ‌س‌تر‌ش‌ن‌ر‌ق‌لم‌مدان‌س‌اخت. م‌ح‌م‌د‌ز‌ک‌ل‌ی‌ف‌وش‌ش‌های‌ف‌را‌وان‌ی‌برای‌ط‌ب‌ی‌ع‌ت‌پ‌د‌ازی‌ب‌ش‌ی‌و‌ه‌و‌پ‌ای‌ی‌)‌واق‌ع‌گ‌را‌(‌دوره‌ص‌ف‌وی‌ه‌از‌خ‌ون‌ش‌ان‌داد‌این‌ن‌گ‌ر‌ش‌ت‌و‌ط‌س‌ع‌لی‌اک‌ب‌ر‌خ‌ان‌)‌ه‌ز‌ین‌ال‌د‌ول‌ه‌(‌در‌او‌ای‌ل‌س‌ده‌14‌هـ/20‌م‌)‌دوره‌ق‌اج‌ار‌(‌ادامه‌ی‌افت‌وی‌اص‌ول‌و‌ق‌واع‌ع‌ل‌م‌ص‌ط‌ع‌ت‌پ‌ر‌د‌ازی‌ر‌ل‌د‌ر‌ای‌ران‌ت‌ق‌د‌اول‌ک‌و‌د‌از‌ک‌س‌ان‌ی‌ب‌ود‌که‌ب‌هی‌آم‌وز‌ش‌ن‌ق‌اش‌ی‌ه‌ب‌ه‌ار‌وپ‌ا‌ف‌ر‌ک‌رد‌و‌در‌م‌در‌س‌ه‌ن‌ز‌ه‌ط‌ه‌ب‌ای‌پ‌اری‌س‌آم‌وز‌ش‌دی‌د‌و‌پ‌س‌از‌ب‌از‌ن‌گ‌یت‌ش‌ا‌گ‌ر‌ف‌ل‌ی‌ر‌ا‌وان‌ی‌را‌رت‌ب‌ی‌ت‌ک‌ر‌د‌که‌م‌ع‌ر‌وف‌ت‌ر‌ین‌آن‌ها‌م‌ح‌م‌د‌غ‌ف‌اری‌م‌ع‌ر‌وف‌به‌ک‌مال‌ال‌ک‌ب‌پ‌ه‌ا‌ک‌ب‌از، 1385، 1359‌ه‌ج‌س‌ل‌ن‌ق‌اش‌ان‌ای‌ر‌لی‌از‌م‌ح‌م‌ز‌مان‌تا‌م‌ؤ‌ال‌د‌ول‌ه‌با‌چ‌ه‌ت‌ت‌م‌ام‌ی‌ک‌ه‌د‌ف‌وا‌د‌ن‌ب‌ال‌م‌ی‌ک‌ر‌د‌ند‌و‌آن‌د‌ر‌ک‌ل‌ص‌ول‌ط‌ب‌ی‌ع‌ت‌ن‌گ‌ی‌ار‌وپ‌ای‌ی‌ب‌ود. این‌ت‌لا‌ش‌س‌ر‌ان‌ج‌ام‌د‌ر‌ا‌وا‌خ‌ر‌س‌ن‌س‌ی‌ز‌ده‌م‌ب‌ه‌ث‌م‌ر‌س‌ی‌د‌ک‌م‌ال‌ال‌م‌ل‌ک‌ب‌یش‌از‌م‌ر‌ن‌ق‌اش‌ن‌ی‌گ‌ی‌در‌ای‌ن‌ف‌م‌ق‌ی‌ت‌س‌م‌دا‌ش‌ت. م‌ح‌م‌د‌غ‌ف‌ای‌ب‌ز‌م‌ی‌ن‌ه‌ای‌که‌م‌ز‌ین‌ال‌د‌ول‌ه‌د‌و‌ی‌گ‌ران‌س‌ل‌ح‌ت‌م‌ب‌و‌ن‌ت‌و‌ان‌س‌ت‌ن‌وع‌ی‌م‌ن‌ر‌ا‌ک‌ه‌م‌ی‌ک‌را‌د‌و‌ر‌ب‌ار‌ل‌ص‌ر‌ال‌د‌ین‌ت‌ش‌ی‌ل‌ه‌ت‌ک‌ن. اف‌ی‌م‌ن‌ری‌ب‌ود‌که‌در‌آ‌ک‌اد‌می‌های‌ای‌ب‌وا‌به‌ع‌ن‌و‌ل‌م‌ی‌ر‌ا‌ش‌ت‌اد‌ان‌س‌ان‌س‌و‌ب‌ار‌وک‌م‌ع‌ف‌ی‌می‌ش‌د‌ول‌ی‌ت‌م‌ام‌ی‌ار‌ز‌ش‌ها‌وم‌ع‌و‌های‌ط‌ب‌ی‌ع‌ت‌را‌ی‌را‌ب‌ص‌ن‌اع‌ت‌ک‌ی‌لی‌اس‌ر‌ی‌ت‌ه‌ا‌ن‌ق‌ل‌ی‌ل‌می‌داد. در‌س‌ده‌13‌هـ/19‌م‌ق‌ن‌ظ‌گ‌ون‌ه‌ن‌ق‌اش‌ی‌و‌ب‌ود‌ق‌ب‌ول‌و‌ت‌ض‌ای‌د‌م‌ح‌اف‌ل‌ر‌س‌یم‌ار‌وپ‌ا‌ق‌را‌گ‌م‌ف‌یت‌که‌ت‌ب‌ول‌ن‌ت‌و‌ع‌ری‌د‌قی‌ق‌و‌ع‌ک‌س‌گ‌ون‌ه‌ا‌ز‌اق‌ع‌ی‌ن‌ع‌ی‌ن‌ی‌ار‌ط‌ه‌د‌ه‌د‌ر‌این‌ن‌وع‌ط‌ب‌ی‌ع‌ت‌ن‌گ‌ار‌ه‌ی‌ج‌ل‌بر‌ای‌ت‌ف‌ی‌ر‌ب‌ف‌ا‌گ‌رای‌ل‌ن‌واق‌ع‌یت‌و‌ج‌ود‌ن‌دا‌ش‌ت. م‌ح‌م‌د‌غ‌ف‌اری‌از‌م‌ا‌ن‌ت‌ل‌ل‌ب‌ش‌ی‌ف‌قه‌چ‌ن‌ین‌م‌ن‌ری‌ش‌و‌به‌م‌ی‌ن‌ل‌ی‌ز‌ن‌ب‌ی‌ش‌از‌س‌ای‌و‌ن‌در‌ط‌ر‌ف‌م‌ی‌ن‌ه‌ک‌ش‌ی‌د‌گ‌و‌ظ‌ن‌که‌ه‌م‌وا‌ره‌خ‌و‌را‌پ‌ه‌ی‌ر‌اس‌ت‌اد‌ان‌ی‌چ‌ون‌اف‌و‌ای‌ل‌و‌و‌ب‌ل‌ر‌ان‌ت‌می‌دا‌ش‌ت. وی‌اس‌اس‌ا‌چ‌ه‌ر‌ز‌ه‌گ‌ار‌و‌م‌ن‌ظ‌ون‌گ‌ار‌ه‌پ‌ا‌ک‌ب‌از، 1384، 169‌)‌او‌ر‌لم‌ی‌ت‌وان‌ر‌ش‌و‌ه‌ون‌و‌پ‌و‌ن‌ی‌ف‌ی‌و‌ی‌ن‌ش‌خ‌ص‌ی‌ت‌ق‌ت‌و‌ای‌ن‌خ‌م‌ع‌اص‌ر‌ای‌ران‌به‌ش‌م‌ار‌آ‌ور‌وی‌به‌ج‌ری‌ان‌د‌وی‌س‌ت‌م‌ن‌ل‌ف‌ه‌ی‌ق‌س‌ن‌ت‌ای‌ای‌ر‌و‌ن‌ای‌و‌پ‌ای‌ی‌پ‌ای‌ان‌ن‌وا‌س‌ن‌ت‌ط‌ب‌ع‌ت‌گ‌رای‌ار‌وپ‌ا‌را‌در‌ق‌ال‌ب‌ن‌و‌ع‌ی‌ن‌و‌آ‌ک‌اد‌م‌ت‌ک‌ب‌ی‌ب‌ک‌رد. آن‌ت‌ل‌ی‌وس‌ی‌اری‌در‌م‌ن‌ظ‌و‌پ‌ر‌د‌ازی‌از‌او‌م‌وج‌ود‌اس‌ت‌که‌ک‌وش‌م‌ی‌ران‌)‌1301‌هـ/1922‌آ‌ب‌ش‌ار‌د‌وق‌ل‌و‌)‌1263‌هـ/1884‌م‌(‌و‌ر‌ن‌م‌ای‌ص‌ف‌ی‌ب‌باد‌و‌د‌ک‌ه‌د‌م‌ا‌ون‌د‌،‌د‌ور‌ن‌م‌اش‌م‌ی‌ران‌ت‌،‌د‌ور‌ن‌م‌ای‌ت‌و‌چ‌ل‌ل‌ش‌ک‌ار‌گ‌اه‌از‌آن‌ج‌م‌ل‌ه‌ل‌ن‌ت‌و‌س‌ی‌اری‌آ‌ث‌ار‌ی‌گ‌ر‌ک‌ر‌ی‌م‌ه‌ز‌ن‌ب‌ر‌ی‌زی، 1369، 1034‌ال‌ب‌ت‌ه‌ای‌د

تصویری 14- روی میوهلوی قلمدان، کار محمد رضا امامی اصل فنیلی، بارقم
«محمد رضا» احتمالاً فیهان، نیمه دوم سده 13 هـ/ 19م، مجموع کتبخلیلی، لندن،
کارهای لاک، 285

جماعت بی دریغ ناصرالدین شاه را در روشش کوفای میهن در دوره قاجار زبانی گرفت. او که خود عاشق هنر بود، به میهنی لاز تمام میهن مردان به ویژه هنر نقاشی و عکاسی حطت می کرد. "شیلا کن بای" کتبخلیلی نقاشی هراتی در این باره می نویسد: "از دوران قاجار قلمدان بهلایاری بیوفی به یادگله مانده است که هر یک از آن ها را می توان جزء شاهکارهای هنری جفا به شمر آورد. قلمدانهای عکسه چه بسا میهن را برای نقاشی آن وقت صرف کرده است بنوعی افول قلمدانها به اندازه طا قدرت نقاشی شده است که حتی بانچه بار بزرگ کون ابعاد آنها هیچ تغییر و فکوهیت کار ای جان می شود". وی در مورگرایش میهن به قلمدان نگاری میهنی سبب شروع نقاشی در ابعاد بزرگ فی ز ورود چاپینگی به طرزنا برخی لتویمرت زین گارگران سده 13 هـ/ 19م به جلدهای لاک و قلمدان سازی رو آوردند» (کن بای، 1387، 125)

تصویری 15- روی کناری قلمدان منظر حیوانات، احتمالاً کار محمد باقر
سمیری بون رقم صفهان، ابتدای سده 14 هـ/ 20م، مجموع کتبخلیلی، لندن، اره ای
لاک، 408

تصویری 16-نمپی رویو کناری قلمدان، کار مصفا شیری، با رقم یوقه کتبرین مصطفی «، سال 1307 هـ/ 1889م، شیری، مجموع وکتخلیلی، لنین، کارهای لاک، 394

در صورت بقلمدان سازی قلمدان نگاری در دوران قاجار نگاهویژه می شد و طرفداران بی شماری پیدا کردند و مندان برجسته ای بوده اند که به طور اختصای فقط قلمدان نگاری می کردند بیوقی هنرمندان نیز به نوعی ساختن و پرداختن قلمدان مشاکی می کردند به طوری که بعضی از هنرمندان کاوگیا کارخانه قلمدان سازی داشتند. در دوران قاجار نیز منندان دهن فوی منظرپردانی دارای جنبه حاجت ملی بود که عبارتند از:

تصویری 17-نمپی روی کناری قلمدان، احتمالاً کار لطف الله حمزوی بدورنقم، شیری، اوخ رسده 13 هـ/ 19م، مجموع وکتخلیلی، لنین، کارهای لاک، 392
1 قلمدان ای که صرفاً منظره کارش است، منندان های شماره 15، 16، 17، 18 و 24.

2. منظره انسان در حالت های مختلف از قلمدان های شماره 17، 18، 22 و 25.
3. منظره و صحنه های شکار و قناد قلمدان های شماره 12، 13 و 26.
4. منظره داستانی های تاریخی منندان قلمدان های شماره 13 و 26.
5. منظره، ساختن و بندهای تاریخی، منندان قلمدان های شماره 12 و 16.
6. منظره صحنه های جنگ و قناد قلمدان شماره 26.
7. منظره و حیوانان منندان قلمدان های شماره 15.
8. گلو مرغ و بتهای منندان قلمدان های شماره 14.
9. منظره و فرنگی سازهای منندان قلمدان های شماره 13، 15، 16، 17، 18، 21، 24، 25.

محصولات لاک روسیه فیماهای بری ایران

Archive of SID

پتربکبیر و رباری از روسی و نیز نزد مهاجر اروپاییان، سفارش نموده اشیاء لاکهتقلید از آثار شرق و غرب و اما سلیقه طبقه اشراف و سیه هم تنوع کرد و مقنناربا نی مه دومسده 12 هـ / 18م سفارش اندر رباری چلگاه خورا به ساخت و ساز طیف وسیعی از آلات لاکه د. طرن عتگنر بلس بهار به تولی نمصنوعات لاکه تچل پرداختید، که از میان آن ها بهاول ایوانی چکور و بوف «از مه موفق تری بود. در سال 1234 هـ / 1818م پس خوانده وی «پیتس هول چولوه کویتین» ادامه کار را به عمگرفت و بمتلوی و انواع صنوعات لاکه پرداختمی و اتوریا زی تیون خستین محصولا و تکلاکتی لین برگرفت از نمونه های وارداتی بود، ولی کم کم جای

تصویر 18- نم ای رویه کناری قلمدان، کار مصفوهی رازی، با رقم «عمل کترین بیزدگاه میرزا مصطفی رازی» شیزای ا تهران سنه 1319 هـ / 1901 م، مجموع دکتخلیلی لیلن دن، کاره ای لاکه، 392

تصویر 19- نم ای رویه کناری قلمدان بون رقم، روسیه، اوخر سده 13 هـ / 19م، مجموع دکتخلیلی، لیلن دن، کاره ای لاکه، 390

تصویر 20- نم ای رویه کناری قلمدان بون رقم، روسیه، اوخر سده 13 هـ / 19م، مجموع دکتخلیلی، لیلن دن، کاره ای لاکه، 387

Archive of SID

خود را به مضامین و مفاهیم روسی تدوین تصاویری منظرشهرهای روسی بر طبق
 مضمون و انتخاب گرفت (تصویر 19 و 20) (منظران ایرانی را تقویت کرده و اغلب
 در سطح کناری وی در مواردی از روی قلم دان مبله کار می‌گردن (خیلی)،
 384، 386) تصویر 16 (بیون منظران دوره قاجار محمدباقر ملک الشعراء،

تصویر 21- منظر روسی کناری قلم‌نقش، احتمالاً کاملاً الشعراء احتیالات تهران، اواخر
 سده 13 هـ/ 19 م، مچ موعظی، لندن، کارهای 347
 عباس شیرازی (تصویر 16 و 18)، منظرشیرازی، عبدالرحمن ضریح همایون، لطف الله
 حمزوی (تصویر 17)، و محمدباقر سرسهرم (تصویر 15) اوی گرا در زمینه منظره
 پردازان روسی در قلم‌نقش و کسبه منظرهای قلم‌نقش روسی دست یافته اند.
 به طور کلی هر سبک منظر پردازان قاجاری ویژگی‌های وجود دارد که هر یک در
 بعضی از قلم‌دان‌ها خورا نشان داده و شامل موارد زیر است:
 1. منظرپردازی به صورت ساده پس زمینه، زبان در قلم‌نقش تصاویر 17، 18 و
 23)

بخشی از تصویر 23، منظرپردازی به صورت ساده پس زمینه
 این تفکیک از پس زمینه جبهه‌جاده طبیعت و اشغال فضایی (تصاویر 22 و
 25)
 این تفکیک از رنگ‌های ساده ابرکی بکم و در عین حال خلج (تصاویر 18، 22 و
 25)
 این تفکیک فراوان از رنگ‌های بزرگ و زرد و قهوه‌ای (تصاویر 17، 18 و 24)
 کلی‌نگری و دوری از جزئیات و پرداخت ریزنهاد آثار محمدزین (تصاویر 18 و
 24)

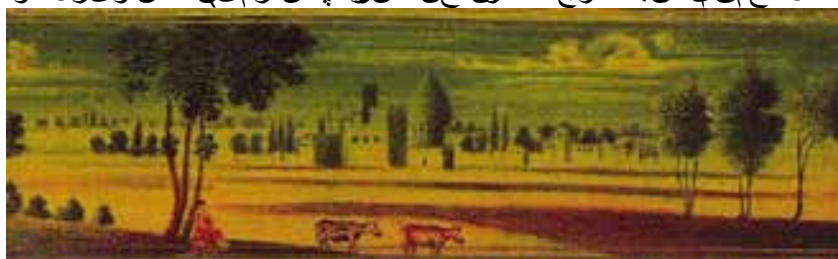
بخشی از تصویری 18 گلینگری و روی از جزیی اوت پرداخت ریز
6. عدم توجه به طیف بافندت طبیعت که در اواخر صفوی معمول بود و تصاویری 18 و
24)

اشرفاده از منظر تلک بک و کویاروک اروپای (تصویری 15، 21)

بخشی از وجهی باقی تصویری 15، تفذه از منظر تلک به سیکو و کویاروک اروپای

8 قرار دادن تک درخت یا دو درخت در منظر (تصویری 25)
9. عدم دیدن باکوچک کردن عناصر پس زمی (تصویری 18 و 24)

بخشی از تصویری 24 گلینگری و روی از جزیی اوت پرداخت ریز

تصویری 22- نمایی رویو کنار عقیل مدیل، کار محمود خاں ملک شل عراء، بارق م بهن دهر گاه
محمود « احتمالات تهران، 1300 هـ- 1882 م، مجموع علی بی، لن بن، کاره ای لای، 347

تصویر 23-وجه جان بی‌قلم‌ان، کار محمد مسلم‌اعلی‌الاصف‌ف‌ا، سن 1266 هـ/1849م،
مجموعه کتبخانی، لندن، کارهای لاک‌ی، 244

تصویر 24-نم‌ی کن‌ای قلم‌دل، کار محمود خا ملک‌نیل‌ع‌راء، بارق‌م‌به‌ن‌ددرگاه
محمدود» احتمالات‌هران، 1300 هـ/1882م، مجموعه‌ی‌لی، لندن، کارهای لاک‌ی، 347

تصویر 25-نمای روی قلم‌دان، احکمالا ن‌ج‌ف‌علی‌وب‌ندر‌قم، ایران، نیمه دوم‌س‌ده
13 هـ/19م، مجموعه‌ی‌لی، لندن‌کارهای لاک‌ی، 218

ن‌مون‌بارز‌لی ن‌م‌ض‌وع‌ب‌راف‌ط‌یق، قلم‌دان‌یدر او‌ای‌لس‌ده 13 هـ/19م، ا‌حت‌م‌ال‌ان‌ثر
م‌یرز‌اب‌اب‌ت‌ک‌س‌وی‌ر 26 ص‌ن‌دوق‌چه ای‌ب‌ون ر‌قم در‌س‌ال

184 تا 1194 هـ/170 تا 1180 م‌اس‌ت ک‌به‌ای‌ران س‌ا‌خ‌ت‌ه ش‌ده‌ل‌س‌ت‌ب‌ص‌وی‌ر 27 و 28 (ب‌ا
م‌ق‌ای‌س‌ه‌م‌ن‌ظ‌ر‌ش‌کار که در‌س‌ط‌ح‌ن‌ار‌ی‌ق‌لم‌دان‌ و‌اش‌ح‌ی‌ه ص‌ن‌دوق‌چه و‌ج‌ود دارد در م‌ل‌ی‌م
از چ‌ن‌به‌های م‌خ‌ت‌ل‌ف‌ا‌ی‌کی‌گ‌ر م‌ط‌ل‌ق‌ت‌دار‌ن‌د، م‌ث‌ل‌ن‌گی‌ک‌ه‌ر ق‌س‌م‌ت‌ن‌ه‌د‌ور‌اس‌ت‌ف‌اد‌ه
ش‌ده کام‌ل‌اک‌س‌ر‌ل‌اس‌ت و‌ن‌وع‌ط‌را‌ح‌ی‌در‌خ‌ت‌ان و‌ه‌م‌چ‌ن‌ر‌ن‌گ‌گ‌ذ‌اری‌آن‌ها م‌ط‌ل‌ق‌ه‌م‌م‌ی
ش‌ان‌ب‌وی‌ژ‌ه‌ک‌لاه و‌ر‌ن‌گ‌گ‌ذ‌اری‌آ‌ف‌ا‌ن‌ش‌ب‌ی‌ه‌م‌اس‌ن‌ت‌و‌ج‌ت‌ر‌کی‌ب‌ب‌ن‌د‌ی‌ن‌ظ‌ره‌ب‌ط‌ل‌ی‌ل
اس‌ت‌ف‌اد‌ه‌از‌ت‌ع‌د‌ام‌ش‌خ‌ص‌ی‌در‌خ‌ت‌ب‌ل‌وی‌گی‌ه‌ای‌م‌ش‌ب‌ل‌ه‌ل‌ف‌رای‌ک‌ه‌ر ح‌ال‌ش‌کار‌در‌ج‌ل‌و
ق‌اب‌ق‌ر‌گ‌ل‌و‌ر‌ف‌ت‌ه‌و‌م‌ن‌ظ‌ره‌پ‌ش‌ت‌ص‌ح‌ش‌و‌کار‌ق‌رار‌دار‌د، و‌چ‌ن‌ی‌ن‌اب‌ر‌ه‌ای‌ک‌م‌ر‌ن‌گ‌و
ت‌پ‌ه‌ه‌ل‌ی‌س‌ی‌ار‌ک‌و‌چ‌ک‌از م‌وار‌ی‌اس‌ت‌ک‌ف‌ش‌ان‌م‌ی‌د‌م‌ن‌ظ‌ره‌پ‌ر‌د‌ازی‌ق‌لم‌دان‌چ‌ق‌ر‌م‌ت‌س‌ت‌ر
از م‌ن‌ظ‌و‌پ‌و‌ازی‌ص‌ن‌دوق‌چه‌ب‌وه‌اس‌ت. در‌دوره‌ق‌ا‌ج‌ار‌آن‌چه‌که‌از م‌ن‌ظ‌ره‌ق‌لم‌دان‌ها‌و
ت‌ص‌و‌ای‌ر‌و‌ع‌ق‌اب‌آ‌ی‌ن‌ان‌ش‌ی‌اء‌ب‌رم‌ی‌ط‌ی‌ن‌ان‌ک‌ت‌م‌ب‌ی‌ش‌از م‌هم‌م‌س‌ت‌که‌ف‌ون‌گی‌س‌ازی
در این‌دوره‌م‌ق‌ط‌به‌ن‌وع

تصویر 26-نظری روی کناری قل مینا، احت مالاکم ای رزا بابا ویدرقم، ایران، اوایل
سده 13 هـ/19م، م جموع علی، لندن، کاره ای لکی، 247

بخشی از تصویر 26-نگ قسمت چینه نوع طراحی و رنگ لمی زیدرخ توان ترکیب
بنی منظره در قل مدان 26 صن دوق کسان است.

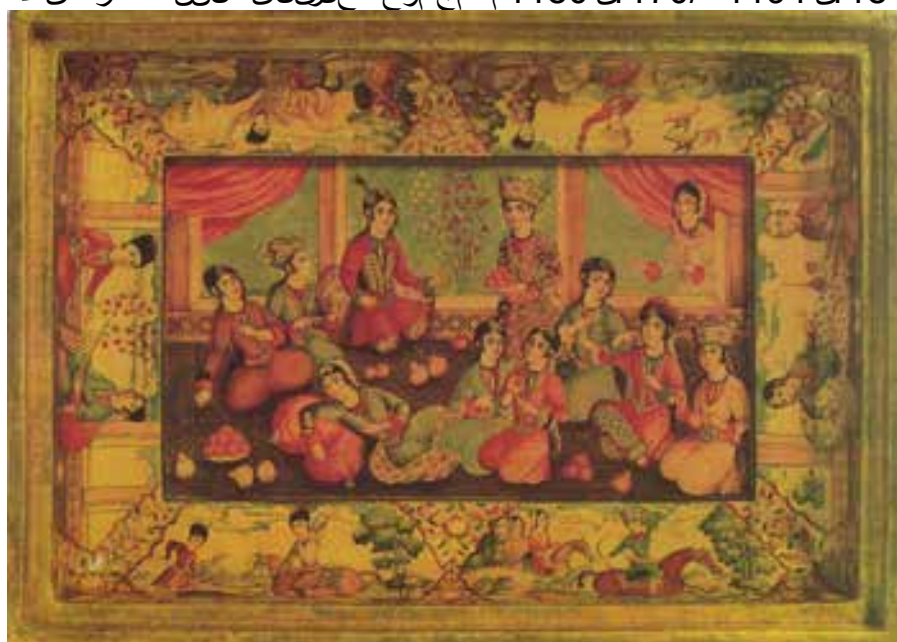
بخشی از تصویر 27-نگ قسمت چینه نوع طراحی و رنگ لمی زیدرخ توان ترکیب
بنی منظره در قل مدان 26 صن دوق کسان است.

بخشی از تصویر 28-نگ قسمت چینه نوع طراحی و رنگ لمی زیدرخ توان ترکیب
بنی منظره در قل مدان 26 صن دوق کسان است.

تصویری 27-نمای روی دوصندوقچه میون رقم، ایران،
184 تا 1194 هـ/ 170 تا 1180 م، مجموع نگارخانه ملی، لندن، کارهای لاکه، 94

تصویری 28-نمای داخل دوصندوقچه میون رقم، ایران،
184 تا 1194 هـ/ 170 تا 1180 م، مجموع نگارخانه ملی، لندن، کارهای لاکه، 95.
و روش محدود نمی شود بلکه حتی دیگر خود منظره ها هم و پس از آن به طبیعت تاریک
باروک با کلبه هوی و یو ای یک بزرا پس زمین ه متسلط رنگ گو موه ای کو لو است فاده از
رنگ سبز در درختان در منظرین دوره حایز اهمیت است. یکنمون هق ای بی ننه درب دار
کها احتمالا در سال 1314 هـ/ 1896 م در مش ه دس اجت مش تصوی ر 29 رقم یکمین اقل
ال حاج می رزا م حبلق ر هب نقاش شبلی استل قدس « ردر بر دارق ابی اپی چک های
طوماری بس بک و ک کو بر وجه لخل یدرب تسی شده، ظاهر تمامین قاشی کاملا
اروپای است.» همان، 346 (واضحه است ایگونه منظره بودازی بس بک رکو کو در آن
دور مورد توجه بلوست. البته من رمن تا حی سعی داشت توی ژگی هلی شخصیت یو بومی

Archive of SID

را حفظ کهنولی کواش تا حدنی عبیدر گرفتار از نثار غربی است. قلمدان هایزیادی در طن دوره نقتلی شده که اغلب برای تصویب منظره های واپای و مستندن مومش ابه طن موضو قلمدان است که دوشی راز و اواخر رسیده 13 هـ/ 19 م ساحت شده و امضای «لطف الله الحمزوی» ربر روی خود دارد که دارای طرح های طوطو اروپای (س) تبصوی 17 (م بین طوح این قلمدان زورنگ است. بصوی کز بر صحنه مرکزی سطح قانی زقنل شده است. خال قی انثرس عطش ته این زن را دسبک و سیاق ایوای یسده 11 هـ/ 16 م نشان دهد بخ شربالا و بیاییتصوی و بدست های گلپر شده است. اطراف غلاف تصوی منظر مدار کده با شاخ ه هایگل سرخ هم رگه شت است. رشته طومارهای طلائی بزمینه ای زرد، سطحی رین غلاف پی راموگشو را تنی کره اند».) همان، 402) و همچی در قلمدان سطحی رازی می تون اشی رات مناطر اروپای را تبصوی 18 این قلمدان امضای «عمل کتبی نین در گامی رزا سطحی شی رازی» را دارد وزمینه آن به رنگهوه ای تیره اسبق مصطفی شی رازی آن را در سبک سوی تنی کرده است بسطح قانی و جانی غلاف با رشته طومارهای طلائی قلاب گرفته شده. افضای میلهی هر یک از طن و چو رای قلابی ضوی است که از دو طرف به شاخه مگل دار ختم میشوند. قلاب عمودی قوع بسفطوح انی تصوی رنزاروپای را نشان می دهد و اطراف غلاف هم مناطر یوزسیه نقاشی شه است بخ شی رین غلاف و اطراف کشوق هوای رنگ است کوشته طومای هلمش ابه لبو جوه اصله پیر لبه های طن سطح نیترسیم شده است».) همان، 403 (در این دور مدرخواس شسفارش دهن دگان از هنرمندان این بو کفضای واپای ریگچ با مناطر هوی ژه انش پس زمین فش ان دوقد. قلمدان های شماره 15 م چاپاق رس می رمی، 16 طفی شی رازی و شماره های 21 و 24 م خود خ اولک الش عراقی ز از طن دسته می بشا کنه به شی وه غربی منظرپردازی شده است.

Archive of SID

- کری‌مزیکی‌بری‌زی، محمدعلی، قلم‌دین‌ای‌ر صنایع‌ روغنی‌ ایران، انتشارات‌ ساتراپ،
لندن، 1379.
- کن‌ بای، شیلا، نگارگری‌رانی، ترجمه‌ حسینی‌، مدی، چاپ‌ سومین‌ش‌گاه‌ هنر، تهران،
1387.
- یحیی‌ محمد، فرهنگ‌ فواری، جلد‌ دوم، چاپ‌ چهارم، تهران‌ س‌رای‌ش، 1360.
- پورفرزانه، محمد‌ضا، نقوش‌ بررسی‌ و تجزیه‌ و تحلیل‌ آثار‌ نقاشی‌ تصویری‌ و قلم‌دان
عهد‌ قاجار (اشوری‌ محمدتقی‌ بداج، ابوالفضل، کوشناسی‌، رنل‌گ‌ا‌هنر، تهران،
1374.